

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Letna naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnistvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.368

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 3. januarja 1928.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 1.

Kmetijstvo ali industrija?

Države s takorekoč zajamčeno aktivno plačilno bilanco ne čutijo vsakdanje potrebe, da bi se pobrigale za gospodarsko bodočnost, ker so dohodki njih prebivalstva v celoti zagotovljeni. Eventuelna pasiva trgovinskih bilanc poravnajo z lahkoto z obrestmi in amortizacijami svojih državnih in privatnih terjatev.

Naša država ne spada v to vrsto. Mi ne moremo živeti od rente, nasprotno trditi se moramo, da s svojim delom in čimboljšo organizacijo svojega dela pomnožimo svojo produkcijo in svoj dohodek. Glavna postavka naše plačilne bilance je trgovinska bilanca; priti moramo ne samo do ravnotežja trgovinske bilance, ampak do čimvečje aktivnosti, da bi s previškom trgovinske bilance krili deficite večine postavk plačilne bilance, ker razen vedno manjših prihrankov naših izseljencev in naše še slabo razvite tujске industrije nimamo skoro nobenih drugih važnejših aktivnih postavk plačilne bilance.

Potemtakem mora vsak posameznik stremeti za tem, da bi se naša trgovinska bilanca po mogočnosti popravila vsaj v taki meri, kakor rastejo naši dolgovi. Kdor ni neposredno udeležen na produkciji, more k temu do- prinesiti na ta način, da potrosi čimmanj tujih, a čimveč domačih proizvodov. Predvsem pa moramo imeti skrb za to, da okrepimo produkcijo. Pri tem nastane vprašanje, katero produkcijo moramo pospeševati? Samo ono, ki je rentabilna, ker je rentabilnost edina stalna vzpodbuda za njeno jačjenje; to ustvarja večje dohodke, dviga moč konsumentov in doprinaša k jačanju nacionalnega kapitala. S tem se vpliva povoljno na našo zunanjo trgovino, na našo trgovinsko in plačilno bilanco.

Pri nas se čuje zelo pogosto parolo, da smo poljedelska država in da moramo vsled tega predvsem pospeševati kmetijsko produkcijo. Tudi industrijske države v zapadni Evropi so bile nekdanj pretežno agrarne, a so svojo gospodarsko strukturo po zakonu rentabilnosti vendar izpremenile: ogromen porast agrarne produkcije v kolonijah in izvenevropskih državah jih je primoral, da so menjale ne sa-

mo metode, ampak tudi polje udeleževanja. Mnoge izmed teh držav so po novi orijentaciji prišle do večjega blagostanja, dokler ni izbruhnila svetovna vojna, ki je večino teh držav spravila v dolgove in povzročila, da so krenile svojo pozornost na nove možnosti ozdravljenja svoje trgovinske bilance, da po možnosti povečajo svoj izvoz, a zmanjšajo svoj uvoz.

Ker so države z velikim domačim konsumom boljše izhajale nego one, koje so morale previšek svoje produkcije plasirati na tuja tržišča, je prišla carinska zaščita in to ne samo industrijskih, ampak tudi agrarnih proizvodov zopet do večje veljave. Dokler se more namreč rentabilnost katere stroke gospodarstva, koja ne more s svojo produkcijo kriti potreb v državi, regulirati potom zaščitne carinske politike, tako dolgo so glavni regulator za gospodarske stroke za večjo produkcijo trgovske pogodbe, tedaj dvostranski sporazumi. Ti sporazumi se sklepajo z ozirom na plasiranje previška produkcije v tujini, upoštevajoč pri tem sorazmerje med produkcijskimi stroški in cenami na svetovnem trgu na eni in carinsko zaščito dotičnih držav na drugi strani.

Do najnovejšega časa so delegati agrarnih držav za sklepanje trgovskih pogodb z industrijskimi državami izmenjavali običajno koncesijo za plasiranje svojih agrarnih proizvodov na lastnih trgih. V zadnjem času se je pa ta položaj spremenil: industrijske države v centralni in zapadni Evropi so začele pospeševati svoje poljedelstvo in uvajati v to svrhu agrarno zaščito, vsled česar je vedno težje plasirati na tujih tržiščih previške agrarne produkcije. Toda to ni vse. Agrarna produkcija izven Evrope se nahaja še nadalje v porastu. Mednarodni poljedelski inštitut v Rimu cenil v svojem poročilu o svetovni rezervi pšenice, ki je na razpolago za izvoz do prihodnje evropske žetve, na približno 265 milijonov kvintalov, a potrebo uvoznih držav samo na 210. Potemtakem cene agrarnih produktov na evropskih tržiščih stalno popuščajo, produkcija poljedelskih držav postaja vedno manj rentabilna, njih izvoz vedno manjši, a njih trgovinska bilanca vedno bolj pasivna.

(Konec prihodnjšč.)

Jubilej zavednega trgovca.

25-letnico svoje tvrdke je obhajal v vsej skromnosti mariborski trgovec gospod Albin Novak dne 28. decembra 1927.

Jubilant je bil do leta 1900 v Ljubljani in se je vneto udeleževal v narodnih in stanovskih društvih, osobito v Slovenskem trgovskem društvu »Merkur«. Tega leta pa se je odzval splošnemu klicu in odšel na Koroško in se tam v narodnostno obmejnem kraju v Sinčivasi l. 1902 etabliral in ostal tam do preobrata. Držal je tu za nas Slovence eno najvažnejših narodnogospodarskih postojank, kajti njegova trgovina je bila daleč na okoli edina slovenska. Sodeloval je pri Gospodarski zadrugi v Sinčivasi in pri posojilnici v Sinčivasi in Dobrlivasi ter bil podnačelnik Koroške podružnice SPD skozi petnajst let. Po prevratu so ga nemške tolpe dobesedno izropale in rešil je sebi in svojem komaj golo življenje. Pribežal je v Maribor in zopet poskusil svojo srečo!

Nikdar ni pozabil svojega porekla in vedno je naročal blago samo pri znanih ljubljanskih narodnih tvrdkah

in naroča še sedaj. Ob skromnem jubileju je poklonil male zneske svojim stanovskim organizacijam, ki jih pravilno smatra še vedno kot naše narodne in gospodarske matice.

Zelimo jublantu, da si čimbolj opomore v svojo in skupno narodno in gospodarsko korist.

OPOZORILO OUZD VSEM DELODAJALCEM!

G. Minister socialne politike je pod št. 10.683 z dne 6. decembra 1927 izdal naredbo, s katero se dosedanji mezdni razredi od I. do VII. s 1. januarjem 1928 ukinjajo in nadomestijo z novim I. mezdni razredom. V ta novi mezdni razred spadajo vsi nameščenci, ki ne prejemajo nobene plače ali pa prejemajo manj kot 8 Din dnevno.

Po tem novem mezdni razredu znaša od 1. januarja 1928 dalje celokupni dnevni prispevek za bolezensko zavarovanje Din — 36. Delodajalci smejo svojim nameščencem, ki spadajo po svojem zaslužku v ta novi mezdni razred, odtegovati za bolezensko zavarovanje dnevno Din — 18, za borzo dela pa

Din — 02. Za vajence, ki ne prejemajo nobene plače, mora plačati celotni prispevek delodajalec sam. Potrebne preuvrstitve v nove mezdne razrede bo za že prijavljene osebe izvršil okrožni urad sam. — Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

* * *

KOLEBANJE CEN V AVSTRIJI V PRETEKLEM LETU.

Zvezni avstrijski statistični urad objavlja letni pregled, ki nam pravi, da so se lanske življenjski stroški dvignili za ca 3%. Dvig se je izvršil v mesecih juniju in oktobru, dočim so v avgustu cene padle. Čeprav triodstotni povisek ni posebno velik, so bile difference v cenah v letu 1927 vendar večje kot v letu 1926, ko kolebanje ni znašalo niti 1%. Od januarja 1926 do sedaj se je indeksna številka dvignila od 100 na 103.

* * *

MEDNARODNA POGAJANJA CEMENTNE INDUSTRIJE.

Pogajanja nemške in belgijske cementne industrije so zastala; beremo pa, da so se v Berlinu sestali zastopniki nemške, poljske in skandinavske cementne industrije v svrhu pogajanj glede skupnih eksportnih koristi. Menda so pogajanja povoljno potekla in je dobila poljska industrija eksportne možnosti v Skandinavijo. To je nekakšna priprava za gospodarski sporazum med Nemci in Poljaki.

Kaj je z Gospodarsko poslovalnico železnice?

»Trgovski list« je že ponovno obravnaval vprašanje Gospodarske poslovalnice in zahteval od merodajnih činiteljev, da se zadeva čimpreje likvidira. Vidimo pa, da se nekateri gospodje okrog Gospodarske poslovalnice za vse pozive niti ne zmenijo. Če smo kritizirali poslovanje Gospodarske poslovalnice, smo to storili iz stvarnih in tehtnih razlogov, prosili smo dovolj prizadete, da krenejo na pravo pot. To se ni zgodilo. Gospodje pri Gospodarski poslovalnici so šli svoje korake naprej, izigravajoč zakonske predpise vse dotlej, dokler se je začel tudi v njihovih vrstah vzdigovati odpor in sicer tak, ki nam jasno priča, da pri Gospodarski poslovalnici ni vse v skladu z zakoni.

Slovenskemu trgovstvu v znanje prinašamo dobesedno prepis letaka oziroma okrožnice, ki jo je razposlal »Upravni odbor Nabavljalne zadruge uslužbencev državnih železnic, Ljubljana-Moste« in ki se glasi:

»Vsem železničarjem! Odjemalcem gospodarske poslovalnice.«

»Na letak, ki smo ga izdali na okrožnico Gospodarske poslovalnice dne 21. novembra t. l., ni čutil gospod Planinšek potrebe, da reagira in ublaži vsebino svoje letaka. Pred nami leži sedaj dopis »Saveza nabavljalnih zadrug v Beogradu« na gospoda Planinška, s katerim dokazuje »Savez«, da so trditve v okrožnici nepravilne in tendenciozne in da zamorejo zavesti uslužbence naše direkcije v napačno mnenje. Osobito protestira »Savez« proti Planinškovi trditvi, da ima »Savez« nadlastnino nad imetjem svojih »Nabavljalnih zadrug« ter zahteva direktno, da g. Planinšek to svojo trditev z novo okrožnico prekliče.

Savez navaja, da ima dovolj svojega kapitala za svoje delo in financiranje svojih zadrug in mu ne gre za tem, da

Ministrska kontrola celokupne prometne službe.

Minister saobračaja je ustanovil nov organ, kojemu je poverjena vrhovna kontrola celokupne prometne službe. Naloga tega organa bo, da skrbi predvsem za red, točnost in disciplino pri železniškem, pomorskem in rečnem prometu. Paziti mora, da se strogo izvršujejo predpisi o čistoti in higijeni v vozovih, na postajah, ladjah, v pristaniščih, železniških stanovanjih in v vseh prometnih ustanovah ali onih, koje so pod kontrolo ministra saobračaja. Ta organ nadzira tudi točno izvrševanje službe, ponašanje in poslovanje osebja itd.

Nadalje bo spadala v delokrog novega organa tudi vsa novinarska informativna in reprezentativna služba, kakor dajanje informacij časopisom o važnejših dogodkih, važnejših ukrepah, spremembah in delih v prometnem resortu ter zastopanje ministra pri posameznih prilikah, katerim ne bi mogel radi zaposlenosti prisostvovati osebno minister, nadalje spremljanje ministra na vseh njegovih inspekcijskih potovanjih.

Za direktorja ministrske kontrole je imenovan g. Jevrem Popović, ki je dobil čin pomočnika generalne direkcije, odnosno direktorja oblastne železniške direkcije. Sedež novega organa je v Beogradu pri ministrstvu saobračaja.

prigrabi kapitale svojih zadrug, česar v ostalem tudi ne more, ker so Nabavljalne zadruge neograničeni gospodarji svojega imetja in kapitala, dokler obratujejo. (»Savez nab. zadrug ima ca 130 milijonov Din lastnega premoženja.)

G. Planinšek tudi na ta dopis ni reagiral in ni izdal naknadne okrožnice, v kateri bi te svoje neresnične trditve pojasnil.

Če se že g. Planinšek ogiba javne polemike o vprašanju »nadlastnine«, naj nam pa vsaj pojasni svoje naziranje o »lastnini« in nam za enkrat odgovori na sledeča vprašanja: »Vi, g. Planinšek trdite v svojem letaku, da zastopata vodstvo »Gospodarske poslovalnice« kakor tudi ljubljanska direkcija stališče, da pripada vse premoženje »Gospodarske poslovalnice« in obeh živilskih skladišč v Ljubljani in v Mariboru celokupnosti dosedanjih konsumentov.

Komu je pa pripadalo takrat to premoženje, ko ste povdarjali, da mora imeti direkcija potom svoje »Gospodarske poslovalnice« ljudi v rokah, da jim za slučaj štrajka zapre izdajo živil?

Kdo je bil takrat lastnik tega premoženja, ko se je izdajala »Gospodarska poslovalnica« kot odsek za izhrano in (da?) se Vas je imenovalo šefom odseka za ishrano (čin I-5)?

Kdo je bil takrat lastnik, ko je zastopala takrat »Gospodarsko poslovalnico« pred sodiščem finančna prokuratura, ki zastopa samo državni erar in ne tudi privatno lastnino?

Komu je pripadalo to premoženje avgusta 1924, ko je bila direkcija drž. železnic v Ljubljani pripravljena, da se združi »Gospodarska poslovalnica« z že postoječo Nab. zadrugo v Šiški in je zahtevala takrat direkcija, kot lastnik celokupnega premoženja, pravico, da določi dve tretjini odbornikov v upravo in nadzorni odbor, na podlagi

5000 deležev po 300 Din, ki jih je mislila založiti za svoje konsumente.

G. Planinšek! Povejte, kdo je bil lastnik onega denarja, ki ga je ponudila »Gospodarska poslovalnica« gospodu direktorju Kneževiču (recimo da je bilo 25.000 Din) in ga je g. direktor, čast poštenjaku, odklonil.

Ali je nudil ta odsek za ishrano gospodu direktorju državni denar brez njegovega dovoljenja in privoljenja? Ako pa je bil ta denar last konsumentov, ali se morejo konsumenti posluževati svoje pravice, da saj zvedo, ali in koliko se je takega denarja dalo raznim gospodom?

Ali je bilo za ta prenos premoženja na dotične gospode tudi potrebno posebno dovoljenje Min. Saobračaja (brez dovoljenja direktorja drž. železnice v Ljubljani?) Ako pa ni bilo potrebno takega dovoljenja, zakaj ne bi bili toliko prijazni tudi napram svojim konsumentom in vsakemu dali na račun deleža procente, recimo po 1000 dinarjev?

Mi samo vidimo, da so se gospodje cinično igrali s premoženjem, katerega gospod Planinšek v svoji okrožnici označuje kot last železničarjev.

Tega slepomišljenja mora biti enkrat konec!

Z veliko večino odjemalcev smo se konstituirali kot njih legalno zastopstvo. Nasprotuje nam le g. Planinšek in peščica njegovih prijateljev, ki operira z nelojalnimi sredstvi.

Ako bi g. Planinšek dosegel svoj namen, da ustanovi »Gospodarsko poslovalnico« osebja direkcije drž. žel. v Ljubljani, t. j. zadrugo na podlagi zadr. zakona iz leta 1873, bi moral plačevati davek na poslovni promet, razne takse, kar bi znašalo nad 800.000 dinarjev letno, medtem, ko je naša Nabavljalna zadruga po Uredbi od leta 1920 oproščena vseh davkov in večine taks.

Ali bomo konsumenti nazadnje, ko niti ne vemo, če že niso ves denar zažurali v državno kaso, še po nepotrebnem plačevali letno 800.000 Din davkov za glorio g. Planinška?

G. Planinšek in njegovi prijatelji se vpiše škodo, ki grozi železničarjem. Še upajo ustanovljati svojo zadrugo in naperjati kanone proti naši zadrugi, ki smo jo ustanovili konsumentii. in voditi boj proti nam — z našo lastnino. Kdo mu to dovoljuje?

Železničarji - konsumenti — pre-sojajte in odločajte!

Upravni odbor

Nabavljalne zadruge uslužbencev drž. železnice, Ljubljana - Moste.

Tako letaki! Vprašamo sedaj mero-dajne činitelje, kaj nameravajo ukreniti proti vodstvu Gospodarske poslovalnice, zlasti pa proti g. Planinšku, proti kateremu so naperjeni gornji očitki? Po teh dogodkih smemo pač zahtevati, da se vprašanje Gospodarske poslovalnice takoj likvidira. Nikakor ne moremo več trpeti, da se bodo zakoni in predpisi, ki veljajo za vse, še nadalje izigravali na škodo našega trgovstva.

Prosimo odgovorne kroge, da položaj razčistijo, ker je že mučno, da se to vprašanje, ki smo ga že davno načeli, še sedaj ne razčisti in spravi že vendar enkrat z dnevnega reda.

AVSTRIJA IN NAŠI POLJEDELSKI PRIDELKI.

»Vreme« podrobno razmotriva gospodarski in trgovsko - politični položaj Avstrije in pride na podlagi statističnih podatkov do zaključka, da bo Avstrija po izvedbi nameranih velepoteznih odredb za dvig domačega poljedelstva in domače živinoreje mogla kriti lastno potrebo živil v tako velikem obsegu, da bo ostala samo še brezpomemben konsument jugoslov. poljedelskih pridelkov. Že sedaj kaže izvoz teh pridelkov iz Jugoslavije v Avstrijo stalno padajočo tendenco. List zaključuje z opozorilom, da mora misliti Jugoslavija takoj sedaj na zagotovitev novih prodajnih trgov za svoje poljedelsko izvozno blago. »Trgovski list« je v opetovanih člankih zmeraj in zmeraj opozarjal na dvigajočo se poljedelsko produkcijo Avstrije ter na njeno strem-ljenje po osamosvojitvi glede prehrane.

FRANCOSKI KEMIČNI KONCERN.

Etablissement Kuhlmann je zvišal delniško glavnicu od 190 na 200 milijonov frankov z izdajo 100.000 kosov novih delnic z večkratno glasovalno pravico. Pozneje hočejo zvišati delniško glavnicu na 250 in tudi še na 300 milijonov frankov. Na občnem zboru so poročali, da je stabilnost franka povzročila 6- do 7-odstotno nazadovanje prometa. Produkcija barv se je vsled kitajskih homatij znižala za 20%; kljub temu pa hočejo obdržati lansko dividendo 40 frankov. Produkcijski program za sintetične barve je sedaj izgotovljen; tuja konkurenca sili k nadaljnji izgradbi programa glede izdelovanja gnojil na temelju dušika. Zvišanje glavnice se bo izplačalo. Dogovor z nemško barvno industrijo se je dosegel na temelju produkcije zadnjih treh let. Na bodočem razvoju sta udeleženi obe družbi v enaki meri. Po letih težke krize se je družbi Kuhlmann posrečilo, da je obdržala tuje prodajne trge. Francoska vlada se strinja z dogovorom z I. G. Farben.

Vodilna družba francoske velekemije je pokazala v zadnjem času veliko aktivnost in ima precej živahno ekspanzijsko dobo za seboj. Njene transakcije vzbujajo vsled dogovora z I. G. Farben tem večje zanimanje. V zvezi s premo-govnikom Anzin in Marles na severu Francije je otvorila družba Kuhlmann že v juniju 1927 dve tovarni za izdelovanje sintetičnega amoniaka. Izdelujejo vodik iz plina 40 koksovih plavžev. Amoniak predelajo ali takoj na licu mesta ali pa v drugih Kuhlmannovih tovarnah. Nekatere druge bodo zgradili naprave za izdelovanje dušika z dnevnno produkcijo 15 ton. Tudi v Belgiji gradijo veliko podjetje za izdelovanje amoniaka, pod kontrolo Kuhlmann; itd. Dalje je ustanovil Kuhlmann z Etabl. Agache Fils, največjo predilnico platna na Francoskem, ter z družbo Dollfus Mieg Cie novo podjetje za izdelovanje umetne svile z deležno glavnicu 50 milijonov frankov.

ZNIZANJE FRANCOSKE OBRESTNE MERE IN STABILIZACIJA FRANKA.

Francoska banka je sklenila, da bo znižala obrestno mero od 5% na 4%. Ta odredba v zvezi s prevozom 10 milijonov dolarjev v zlatu iz Amerike v Evropo je po mnenju finančnih krogov znak, da so začeli kljub vsem demantijem misliti na stabilizacijo franka. Stabilizacija bi se izvršila pač šele po volitvah in po končni ureditvi vojnih dolgov, kakor smo to že poročali. Dalje se mora konsolidirati tudi dolg, ki ga dolguje država Francoski banki. Caillaux označa kot neogibni pred-pogoj stabilizacije ureditev vprašanja vojnih dolgov, konsolidacijo vsedega dolga po italijanskem ali belgijskem vzorcu in najem velikega inozemskega posojila. Sedanji tečaj franka po mnenju Caillauxa za trajno stabilizacijo ni pri-praven. Znižanje francoske obrestne mere od 5 na 4 je že četrto v letu 1927. Sedaj ima Francoska banka obrestno mero, ki je za 1/2% nižja kot angleška in skoraj najnižja v Evropi. — Poincaré pa pravi, da med stabilizacijo belgijske in italijanske valute na eni strani ter francoske valute na drugi strani ni nobene zveze. »Francija ni sledila belgijskemu zgledu in tudi italijanskemu zgledu ne bo sledila. Položaj je popolnoma različen, tako glede gospodarskega kakor tudi glede finančnega stroja teh treh dežel. Franco-ski stabilizacijski tečaj bo v enaki raz-dalji od obeh smeri, ki sta jih vzeli bel-gijska in italijanska valuta in tudi način stabilizacije bo različen.«

Vidimo, da si mnenja zelo nasprotuje-jo, da se pa vsekakor nekaj pripravlja; sicer bi se o tem vprašnju ne govorilo toliko.

AMERISKA ŽELEZNA INDUSTRIJA.

Železna in jeklena industrija v U. S. A. je zaključila lansko leto napram le-tu 1925 z bistvenim dvigom produk-cije; letos bo pa izkazala produkcijsko nazadovanje železa in jekla proti lan-skemu letu za več kot sedem milijonov ton. Tudi novemberska produkcija je bila v znamenju nazadovanja in je bila tako glede jekla kot glede surovega že-leza najnižja v letošnjem letu (3 milj. 102.000 in 2.647.000 ton). Sedaj obratuje v U. S. A. samo 170 plavžev. Konjunk-

tura v U. S. A. še zmeraj zelo koleba; upanje, ki so ga imeli v začetku jeseni glede zboljšanja konjunktore v velein-dustriji, se ni izpolnilo. Nasprotno pro-dukcijski položaj se je celo poslabšal. Sedaj nekako kaže, da bo prineslo no-vo leto boljše čase, pričakujejo »Fordo-vo konjunkturo«; to se pravi, da pričakujejo velik dvig naročil na jeklo iz krogov avtomobilne industrije vsled na novo začetega dela pri Fordu. Zaenkrat so prišla večja naročila le za železniške tračnice in za tovarne vagone. Vemo, da je začel Ford s produkcijo čisto no-vega tipa avtomobila, s katerim upa začeti uspešno konkurenco proti vsem avtomobilnim tvrdkam, zlasti proti Che-vroletu. In na ta novi tip se opira upa-nje v boljšo konjunkturo.

REDEK SLUČAJ.

Zastopnik znanega industrijskega pod-jetja se oglasi pri gospodarju tovarne, ki oddaja ravno obširno dobavo v njegovo stroko spadajočih predmetov. »Obžalu-jem, da ste se zastoj potrudili,« s temi besedami sprejme šef našega poverjeni-ka, »naročilo sem ravno oddal konku-renci.« Zastopnik seveda tudi izrazi svo-je obžalovanje nad izgubo lepe prilike stopiti pri dobavi v konkurenco, morebiti se bo dalo prihodnjč kaj napraviti, ter vpraša še mimogrede, kdo da si je pri-boril prvenstvo. Radevolje mu pove šef naslov tvrdke, ki je dobila naročilo. »Po-tem je dobava v najboljših rokah,« mu odgovori naklonjeni zastopnik, »tvrdka je dobra, solidna in zanesljiva.« V pre-senečenje odkritosrčnega zastopnika vza-me gospodar podlage za naročilo in miznice ter mu jih izroči z besedami: »Poznam še boljše roke za to dobavo, in to so vaše, v katere polagam sedaj moje naročilo.« Razne druge tvrdke so se pri-tožile, da se brezuspešno trudijo zastop-niki k dotičnemu podjetju; vsak je vedel dosti neugodnega povedati o konkurenci; poskusil je torej z eksperimentom, ki se mu je posrečil. K. T.

Tudi s sodno poravnavo se izbere volilna pravica po členih 354 in 355 trg. zak., in sicer dokončno.

(Iz sodne prakse.)

Toženka se je leta 1924 pogod-beno zavezala, da dobavi tožnici izvestno število nekih aparatov za določeno ceno. Dne 22. avgusta je bila vložila zoper tožnico tožbo na plačilo kupnine 8000 dinarjev. Ta pravda se je končala s sodno poravnavo, s katero se je zavezala tož-nica, da plača toženi iz naslova kupnine 4000 Din v enem mesecu, da se izogne izvršbi, proti temu, da ji tožena izroči dogovorjeno število aparatov. Tožnica je zadostila svoji obvezi iz poravnave in je v poravnanim roku plačala 4000 Din, toženka pa aparatov ni dobavila, kljub opetovanim opominom. Dne 2. oktobra je nato tožnica pozvala toženko zadnji-krat, naj ji izroči aparate v treh dneh, ker bi sicer odstopila od pogodbe in za-htevala odškodnino radi neizpolnitve po-godbe. Ker je bil tudi ta poziv brez uspe-ha, odstopa tožnica od pogodbe in za-hteva od toženke povračilo na škodi v znesku 30.000 Din, ki ji je nastala zbog dobička, ki ji je odšel radi tega, ker to-ženka ni hotela izpolniti pogodbe.

Toženka se brani plačati odškodnino. — Bilo je dogovorjeno, da bo dala tožnica na razpolago potrebno število električ-nih vžigalnih svečic, da se aparati po-nikljajo. Tožnica pa teh svečic ni dala na razpolago. Tudi je bilo dogovorjeno, da mora plačati tožnica vsaj 40% izdeloval-nih stroškov pred dobavo. Po plačilu poravnane vsote si je tožnica ogledala aparate v toženkini tvornici. Videla je, da je nikelj v tem času oksidirala in tedaj se ji je povedalo, da je treba na novo ponikljati in da treba za to še svečic. Tožnica je pa izjavila, da aparatov neče imeti in da jih ne prevzame. —

Pravno sodišče je tožbeni zahtevek zavrnilo. — Sporno pravno razmerje je bilo urejeno s sodno poravnavo. Glede na to nastane vprašanje, ali gre tožnici navzlic poravnavi volilna pravica člena 355 trg. zak. ali je marveč obveza strank dokončno določena. Slednje naziranje je pravo. Poravnava je sicer pogodba, toda prenovi pravno razmerje tako, da stopi

nov naslov na mesto prejšnjega naslova obveze. Ker tiči v poravnavi na novo pogodba, bi mogle tudi na novo nastati za primer zamude pravice in posledice § 918 o. d. z. Ta možnost se pa mora za ta primer izključiti. Gre za sodno poravnavo. Sodna poravnava pa je izvršilni naslov in je učinek sodne poravnave na pravno razmerje med strankami enak učinku sodbe. S sodno poravnavo je torej pravno razmerje rešeno končno-veljavno kakor s sodbo. Po sodbi pa ni več pravice po § 918 o. d. z., torej mora isto veljati tudi za sodno poravnavo. — S svojo obvezno izjavo v poravnavi je tož-nica izjavila končno-veljavno, da pristaja na izpolnitev dobavne pogodbe, kakor je modificirana v poravnavi. Kakor to-ženka zbog tožbe, ki se je dokončala s poravnavo, nima več pravice, da bi od-stopila od pogodbe, tako je tudi tožnica izgubila to pravico s tem, da je sklenila poravnavo. Poravnava je že odločitev v izbiri pravic, ki jih je dajal tožnici člen 356 trg. zak. in je ta določitev dokončna.

Prizivno sodišče je spremenilo prvo sodbo samo v tem, da je tožbeni zahte-vek začasno zavrnilo. — S poravnavo je bilo uravnano pravno razmerje dokončno in za obe stranki obvezno tako, da za-dosti tožnica svoji obvezi iz naslova kup-nine s tem, da plača znesek 4000 Din, toženka pa da mu ob plačilu tega zneska izroči aparate. S tem je izjavila tožnica določeno in pravno-veljavno, da zahteva od toženke izpolnitev pogodbe. Ker je ta izjava oddana v pravno-veljavni sodni poravnavi, je njena vsebina za obe stran-ki, torej tudi za tožnico obvezna. Čim pa je pristala tožnica na izpolnitev pogodbe, je pa po členu 356 trg. zak. izključena možnost in dopustnost odstopa od po-godbe. Izključen je tudi vsak zahtevek na odškodnino radi tega, ker se pogodba ni izpolnila. Na ta naslov oprta tožba je torej neutemeljena.

Ko pa tožnica ne more več zahtevati odškodnine, ker toženka ni izpolnila po-godbe, mogla bi pa po § 368 izvršilnega reda zahtevati od nje odškodnino, ker ne izpolni poravnave. Tej pravici se tož-nica doslej ni odpovedala. Ker bi se pa s sodbo, ki bi tožbeni zahtevek dokončno zavrnila, vzela tožnici pravica, da uve-ljavlja svoje morebitne odškodninske zahtevke radi neizpolnitve poravnave po § 368 izvrš. reda, je bilo treba prvo sodbo toliko izpremeniti, da se je zavrnil tožbeni zahtevek le začasno. —

Revizijsko sodišče ni ugodilo reviziji. — Ugotovljeno je, da je bila zahtevala toženka s tožbo plačilo kupnine, torej iz-polnitev pogodbe, in da se je v sodni po-ravnavi tudi med strankama uravnalo, da zadosti tožnica svoji stvari iz naslova kupnine s tem, da plača znesek 4000 di-narjev, toženka pa da mu izroči aparate, izvršene v smislu dogovora.

Iz tega je jasn pravni zaključek, da je zahtevala toženka v svoji pravdi zoper tožnico izpolnitev pogodbe in da sta po-tem pristali obe stranki v sodni porav-navi na izpolnitev pogodbe od ene ka-kor tudi od druge strani.

Obe stranki sta se torej poslužili svo-jih pravic iz členov 354 in 355 tr. zak. in sta izbrali končno-veljavno izpolnitev po-godbe.

S sodno poravnavo je bilo razmerje med strankama urejeno končno-veljavno in se sedaj tožnica ne more sklicevati na to, kar se je godilo pred poravnavo, kakor da bi se poravnava ne bila skle-nila.

Sodna poravnava ima moč sodbe in jo je tako izvršiti, kakor je sklenjena. Neutemeljeno je torej temu nasprotno naziranje v reviziji, da je tožnici še osta-la pravica, poslužiti se izbire po členu 355 trg. zak., da odstopi od pogodbe in zahteva odškodnino. To tem manj, ko je od svoje strani že izpolnila pogodbo.

R. St.

Spominjajte se ob vseh veselih in žalostnih dogodkih »Podpornega sklada Trgovskega društva Merkur v Ljubljani« in darujte po svojih močeh!

Platin.

Zgodovina te dragocene in važne prvine ne sega bogve kakor daleč v stare čase. Na egipčanski kovinasti pušici iz sedmega stoletja pred Kristusom so ugotovili platinaste okraske, drugače ne omenja »malo srebra« vsa stara in srednjeveška literatura. Šele v začetku 16. stoletja so našli Španci v Novi Granadi (današnji Kolumbiji) srebru podobno snov, s katero pa niso vedeli nič pametnega početi, ker se je upirala talitvi v tedanjih pečeh. Tako so ji dali samo ime (>platin« pomeni v španščini »malo srebra«) Clagire jo je baje prvi prinesel s seboj iz Amerike v Evropo. Kot posebno prvino jo je dočkal l. 1750. William Watson. Achard je izdelal l. 1773. prvo platinsko skledico na ta način, da je raztopil zmes platina in arzena ter izločil drugo kovino z dolgotrajnim segrevanjem. Wollaston je odkril v začetku prejšnjega stoletja tališče in zvarljivost platinevega elementa. S tem je položil temelj danes tako pomembni platinski industriji. L. 1819. so odkrili najbogatejša ležišča te rudnine v Uralu. Ruska vlada je uvedla l. 1828. poseben denar iz platina, vendar ga je l. 1845. ponovno opustila, ker ni imel stalne vrednosti, ker so bili stroški za njegovo kovanje previsoki in ker so se ljudje zaradi njegove podobnosti s srebrom prevečkrat zmotili in ga zamenjavali z denarjem iz srebra. Množina letnega pridelka iz Sibirijske padla takrat od 3000 kg na 200. Toda potreba po tej kovini v kemičnih laboratorijih in v najrazličnejših tehničnih strokah je odločila drugače. Nekatere lastnosti platina so takšne, da jih ne more nadomestiti nobena druga kovina.

V kemično čisti obliki je njegova barva bela s kakšnim odtenkom na sivo-modrikasto. Specifična teža mu je 21½, dočim je zlato 19½ krat težje od vode. Platin je najtežja prvina med vsemi. Pri tem je precej mehak, se da lahko kovati in razvleči, njegove zlitine s sorodnimi kovinami (iridijem, paladijem, rutentjem, osmijem), dalje z zlatom, srebrom, bakrom, cinom itd. pa kažejo tudi boljše lastnosti nego marsikatera druge zlitine. Zlasti v zvezi z iridijem daje zlitine vseh mogočih trdot. Takozvani trdi platin (zlitina z 10% iridija) je tako trd in prožen kakor najboljše jeklo, pri tem pa se težje tali nego jeklo in še težje spreminja pod različnimi kemičnimi vplivi nego platin sam na sebi. Zato ga radi uporabljajo za izdelovanje temeljnih mer in uteži. Marsikatera platinska zlitina pa se ponša tudi s čudovito lepo barvo, to vedo draguljarji in tiste dolarske princezine, ki si dragocenosti lahko nabavljajo. Drag pa je platin danes od sile. Dvakrat do trikrat bolj nego zlato. Ko še ni bil tako drag, pred kakšnimi dvajsetimi leti, je igral važno vlogo v različnih tehničnih strokah, ki so namenjene širši javnosti. Zobotehnika je porabila v začetku tega stoletja skoraj 50% svetovnega platinskega pridelka v svoje namene, elektrokemija in elektrotehnika, ki sta tedaj porabili do 40% vse svetovne produkcije (zadnja zlasti za izdelovanje žarnic, galvanskih baterij in podobnega), sta prisiljeni rabo te kovine opuščati in si pomagati na drug način. Prav tako postaja industrija platiniranja kovinastih in porcelanskih predmetov vedno boljše in platinotipija tudi.

Toda vse to je manj važno. Človeštvo si je tukaj znalo pomagati tako ali tako. Vprašanje pa je, kako bi si pomagalo, če bi moral platin izginiti iz kemičnih laboratorijev in iz kemične industrije. Njegovo visoko tališče (1775 stopinj Celzija) je dalo povod za izdelovanje tistega neobhodno potrebnega posodja in orodja, brez katerega novodobna kemija ne bi bila v stanu postati vse naše življenje obvladujoča znanost. Just von Liebig, znameniti nemški kemik, je dejal nekoč: »Brez platina ne bi poznali najbrže sestave pretežne večine rudnin.« In še mnogo drugega ne. To pa ne samo zaradi njegove odpornosti proti ognju, temveč tudi zaradi njegove odpornosti proti kisiku in skoraj vsem kislina. Platin sploh ne oksidira (se ne veže s kisikom) kakor druge kovine, in se predmeti, ki so narejeni iz njega, torej ne morejo razkrojiti pod običajnimi vplivi kakor vsi drugi pred-

meti. Če ga raztališ, sprejme sicer nekaj kisika v prosti obliki vase, a ga pri ohlajevanju takoj spet odda. Zanimivo pa je, da pospešuje navzlic tej svoji lastnosti oksidacijo različnih kemičnih spojin, zlasti takšnih, ki vsebujejo vodik. To lastnost imenujejo s strokovnim izrazom katalizacijsko in snovi s takšno lastnostjo katalizatorje. Izvrsten katalizator je platin v zelo luknjičavi obliki, v obliki črnega praška ali kot takozvani kaloidalni platin — v silno drobnih nevidnih, klejastih delcih. Kot katalizacijsko sredstvo pa uporabljajo ponavadi platinov azbest. Z njegovo pomočjo prideluje moderna industrija žvepleno kislino na veliko. Svoj čas so pridelovali tudi kis na liter način s pomočjo katalizirajočega platina iz vina in piva. Pridelovanje čistega kisika se vrši še danes z uporabo platinskih cevi.

Iz teh površnih podatkov je razvidno, kako važen je platin v dejanju moderne življenja. Posredno ali neposredno je sodeloval v veliki meri tudi on pri ustvarjanju zunanega lica našega časa. Teško si je misliti, kako bi bilo, da ga niso nikoli odkrili in če bi hipoma izgini s sveta. To se sicer ne bo zgodilo, vendar se bolj množijo glasovi, ki prerokujejo skorajšnji konec platineve uloge. Temu ne bi bila kriva samo njegova rastoča cena, temveč v prvi vrsti dejstvo, da pridelujejo te kovine rajši vedno manj nego vedno več. Pred vojno je znašala letna produkcija okoli 10.000 kg, od teh je odpadlo kakšnih 9000 na eksploatacijo v Uralu. Ostalih 1000 kg se je porazdelilo na malo izdatna ležišča po vsem svetu (kakšnih 300 kg v Kolumbiji in skoraj 400 kg v Avstraliji). Po vojni je ruska produkcija silno padla, toda tudi v slučaju, da narase do prejšnje mere, bi trajalo po naziranju strokovnjakov komaj 20 do 25 let, ko bi izgubila svoj pomen. Stara ležišča so izčrpana in novih, vsaj pomembnejših, ne najdejo. Proti koncu prejšnjega stoletja so v Kanadi pridobivali letno okoli 1000 kg platina, danes bi bili zadovoljni, če bi ga nabrali za 10 kg. Proti tem dejstvom so samo tri odprave: kemija in tehnika si mora izmišljati nadomestila za platin; treba bi bilo najti nova nahajališča; treba bi bilo zabraniti rabo platina v luksuzne svrhe. Prvo skuša človeški duh izvršiti in se mu je v mnogih slučajih izvršitev tudi res posrečila. Če bo »sreča« popolna, o tem bo odločala prihodnost. Drugo je po današnjih izgledih težko verjetno. Tretje pa je radi človeške nečimernosti seveda izključeno.

Univ. prof. dr. M. Škerlj:

Pravila naših delniških družb.

Studija izredne koristi za vsakega jurista in praktičnega gospodarja.

Stane 15 Din.

Dobiva se v

upravi »Trgovskega lista«.

Trgovina.

Zunanja trgovina Rusije. Rusi razlikujejo trgovino ob mejah proti evropskim državam ter ob mejah proti azijskim državam. Celokupni promet Sovjetske zveze ob mejah proti evropskim državam je znašal v oktobru 133'2 milj. rubljev, v novembru pa 96'1 milj. rubljev. Ker pride na eksport v novembru 50'5 milj. rubljev, je bila bilanca na tej strani aktivna s 4'9 milj. rubljev. Številke za promet z azijskimi državami še niso priobčene.

Denarstvo.

Znižanje angleške obrestne mere. V londonskih krogih računajo z znižanjem angleške obrestne mere od 4% na 4%, in sicer bi se to izvršilo v prvi januarjski polovici. To znižanje bi ne bilo posledica

znižanja francoske obrestne mere, temveč posledica zadnjih dogovorov med predsednikom Angleške banke Normanom ter predsednikom newyorške Fed. Res. Banke Strongom. Strong je izrazil željo, naj se angleška obrestna mera približa ameriški, da se omeji močni odtok zlata in denarja iz Amerike v Evropo. V zvezi s tem poročilom beremo, da zasleduje Amerika položaj evropskih valut z največjo pozornostjo ter da se prav živahno zanima za prizadevanje kontinentalnih evropskih držav glede povratka k zlati valuti. V Ameriki pričakujejo sedaj, da bo skušala Italijanska banka izvesti v Ameriki večje nakupe zlata.

Ljubljanska borza.

Tečaj 2. januarja 1928	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE:		
Curih 100 fr.	1092 90	1095 90
Budaj 1 šiling	7 995	8 025
London 1 funt	278 38	277 18
Praga 100 kron	167 55	168 3
Trst 100 lir	302 —	302 —

RAZNO.

Poraba petroleja v Avstriji. Konsum petroleja v Avstriji v zadnjih treh letih stalno raste, kar je v zvezi s pomnoženimi zahtevami avtomobilnega prometa. Nasproti letu 1926 je narasla v letu 1927 poraba bencina za ca. 30 odstotkov in je znašala okoli 8500 vagonov. Konsum petroleja se je tudi dvignil, v zadnjih letih vselej za ca. 10%, in ga cenijo za leto 1927 na 3400 do 3500 vagonov; to je posledica pomnožene kurjave in kuhe.

Zavarovanje proti požaru v Češkoslovaški. Letošnje leto je bilo za zavarovalnice proti požaru v Češkoslovaški iz dveh vzrokov kritično. Premije se v splošnem niso izpremenile, po požaru povzročena škoda je pa narasla od lanskih 238'8 milj. Kč na ca. 320 milj. Kč. Zelo nepovoljen je položaj pri industrijskih zavarovanjih, ker so bili letos požari v industrijskih podjetjih zelo pogosti; beremo velikanske vsote 12 do 15 milijonov Kč.

Angleška politika glede zlata. Uradno poročilo angleške kraljeve novčarnice ugotavlja neobhodno potrebo, da se mora z zlatom varčevati, tako glede njegove uporabe za obrtne namene kot glede uporabe za izdelovanje novcev; sicer mora biti Anglija pripravljena na dalj časa trajajoče padanje blagovnih cen. Mednarodna izmenjava zlata se bo vršila v še večji meri kot sedaj potom zlata v palicah namesto potom novcev. Produkcija zlata v Južni Afriki je bila lani sicer večja kot v kateremkoli drugem letu, a delovni stroški tam doli so zmeraj večji (Južna Afrika je največja svetovna dobaviteljica zlata.) — »Times« objavljajo neko newyorško statistiko, da je bila zlata relacija dolarja proti funtu med 4'88212 in 4'88389 namesto od 4'8875 kviku, če vzamemo ceno zlata na londonskem trgu.

Odnosaji med Združenimi državami in Mehiko. Iz Mehike poročajo, da je predsednik republike Calles predlagal včeraj kongresu, naj prekliče retroaktivne učinke zakona o petrolejskih koncesijah. Ti retroaktivni učinki so povzročili, kakor znano, veliko napetost v odnosajih med Mehiko in Združenimi državami. Nova Callesova poteza se pridružuje nedavnemu sklepu najvišjega sodišča v Mehiki, kateri je proglasil nekatere retroaktivne določbe zakona o petrolejskih koncesijah za protipostavne. Lindberghov polet in sedanja postopanja predsednika Coolidgea napram latinskim državam Južne Amerike so, kakor poročajo iz Mehike, zelo ugodno vplivala na Callesa. Ameriški listi prinašajo vest o Callesovem predlogu z velikim zadoščenjem in naglašajo, da je Calles s tem odprl novo pot, ki bo dovedla do dobrih odnosajev med Newyorkom in Mehiko.

Argentinijska gre v svojem izredno hitrem gospodarskem razvoju naprej z jako velikimi koraki po stopnjah Združenih držav. To nam kažejo sledeče številke za prvih osem mesecev vsakega leta: uvoz l. 1926: 559,032.000 zlatih pezos, leta 1927: 531,482.000; izvoz leta 1926: 562,744.000, l. 1927: 718,984.000; prebi-

tek izvoza l. 1926: 3,712.000, l. 1927 pa kar 187,502.000 zlatih pezos ali 3¼ milijarde lir. Izvoz torej raste bliskovito, iz česar se da sklepati na rastočo produkcijo, v prvi vrsti žita in mesa. Upoštevati pa moramo, da so cene letos v Argentiniji jako padle, in sicer to v zvezi s splošnim svetovnim nazadovanjem blagovnega indeksa (v Združenih državah n. pr. okoli 10 točk), potem pa tudi radi porasta argentinskega denarja na zlato pariteto, ki je notiral prej vedno nekaj odstotkov pod sto. Navzlic nižjim cenam se je pomnožila vrednost izvoza za 278%, množina izvoženega blaga se je pa skoro podvojila, in sicer za 653%. Blagostanje dežele vleče tudi zlato iz drugih dežel nase, tako je znašal uvoz zlata v devetih mesecih letos okoli 34 milijonov dolarjev. Obtok denarja dne 30. septembra v višini 1340'9 milijonov pap. pezos je bil krit s skoro pol milijarde dolarjev zlata ali s 83%. Tudi v zakladnicah privatnih bank rastejo zaloge zlata, in sicer se zaznamuje v zadnjih treh mesecih porast za 25 milijonov dolarjev. Trgovskih polomov je letos manj nego lani, nasprotno so se znatno zvišale vloge v bankah in hranilnicah, prometne številke kažejo odločno tendenco navzgor in pri splošnem blagostanju je razumljivo, da so tudi državne finance cvetoče, ker unovči državna zakladnica vedno nekaj več kot je predvidevano po proračunu.

Riževa žetev na Japonskem. Mednarodni kmetijski zavod japonske vlade poroča, da bo znašala letošnja žetev riža približno 111 milijonov stotov; medtem ko jih je bilo lansko leto 100 milj. stotov in znaša navadno srednji pridelok 104 milijone stotov. Letos so na Japonskem lahko zadovoljni s svojim glavnim pridelkom.

Nemške državne železnice 1927. Prometni dohodki nemške državne železnice v letu 1927 so znašali 4540'8 milijonov mark, izdatki 3680'6 milijonov. Poslovno leto 1927 je spadalo s svojimi prvimi osmimi meseci v tretje reparacijsko leto. V tem letu je znašala generalna obremenitev železnic na račun reparacij 550 milijonov mark in se je dvignila z začetkom četrtega leta (1. sept. 1927) na 660 milijonov. Poleg te svote so morale plačati železnice reparacijskemu agentu še poseben davek v znesku 220 milijonov mark. Število nastavlencev in uslužbencev znaša 703.000, 4000 manj kot lani.

Drobne vesti. Bolgarski delovni minister je naročil pri saarskih jeklarnah in tovarnah cevi za 158,364.000 levov blaga. — Avstranci bodo prepoved za uvažanje inozemskega sladkorja s 1. septembrom 1928 podaljšali za nadaljnja tri leta. — V zvezi z glasovi o stabilizaciji franka so se pojavili tudi glasovi o stabilizaciji španske pesete. Kakor javljajo Francozi, da s stabilizacijo franka zaenkrat še ne bo nič, tako beremo tudi, da bi bila stabilizacija pesete mogoča sicer že sedaj, tudi brez tuje pomoči, da pa zaenkrat še ne mislijo nanjo. — Obtok bankovcev na Špankem znaša 4147 milijonov peset, zlato kritje v Narodni banki 2603 milj. peset, k čemu pride še 685 milj. peset v srebru. — Puch d. d. izkazuje za leto 1927 boljši promet kot za leto 1926; povpraševanje je bilo večje, tako po motornih kakor tudi po navadnih kolesih; zato bo tudi dividenda za leto 1927 najbrž večja kot je bila za leto 1926. — Tudi pri družbi Daimler je bila kupčija v letu 1927 boljše kot v letu 1926 in v prejšnjih letih. Reorganizacija podjetja kaže dober uspeh. Tvrdba je izgotovila nov tip, o katerem pravi, da je tako dober kot najboljši proizvodi drugih držav. — Na Poljskem so izdali nova določila o insolvencah. Važno je zlasti to, da se dobro financirane tvrdke, ki so začelo zašle v plačilne težkoče, še ne proglasijo za falitne, temveč se jim dovolj samo odlog plačevanja. Vloge upnikov na falitne izjave bodo obravnavali čisto drugače kot doslej. — Cene petroleja na mednarodnih trgih so v zadnjem času ostale precej stabilne, so pa vsled velike produkcije Amerike in Rumunije razmeroma nizke. — V britanski Indiji bo znašal glasom poročil na Mednarodni poljedelski zavod v Rimu bombaževi pridelok kampanje 1927/28 okoli 9,968.000 met. stotov, proti 9,188.000 stotom v prejšnji kampanji in 9,968.000 met. stotom v povprečnosti zadnjih petih let.

Papirni dogovor za Srednjo Evropo in za Balkan. Beremo, da so se pogajanja med avstrijskimi, češkoslovaškimi in jugoslovanskimi papirnicami (ovojni papir) v svrhu ureditve medsebojnega eksporta končala z zaključkom, da se tekmovanje na avstrijskem in ogrskem trgu uredi s kontingenti in z določbami o cenah. Konvencije se udeležijo vse večje tovarne ovojnega papirja v Avstriji in v Češkoslovaški. Z jugoslovanskimi tovarniki so sklenili, da pošiljajo k nam blago avstrijske in češkoslovaške tovarne ovojnega papirja po dogovorjenih kontingentih in cenah. Enake dogovore so sklenili tudi glede pošiljatev v Rumunijo in Bolgarijo. Med onimi podjetji, ki izdelujejo srednjefini ter tiskovni papir, se pogajanja glede eksporta še nadaljujejo.

Priprave za polet iz Newyorka v Rim. Italijanski letalec Sabelli je napram zastopniku United Presse odločno zanikal vesti enega dela ameriškega časopisja, po katerih naj bi bil opustil svoj nameravani polet iz Newyorka v Rim spričo neuspeha letalke Graysonove. Sabelli je izjavil, da je odločno pripravljen poskusiti svoj prekoceanski polet proti koncu januarja in je zatrdil, da goji veliko upanje v uspeh radi kakovosti svojega letala.

Po svetu. Neznani Anglež je založil pri angleškem zakladnem uradu 100.000 funtov, ki naj služijo odplačevanju državnih dolgov. — V Pragi so ustanovili češkoslovaško-ruski trgovski zavod, ki bo v gospodarskem razmerju obeh držav prevzel inicijativo. — Aktiva insolventne tvrdke Klaber so ugotovljena s 6½ milj. šilingov, pasiva z 11.200.000. Poravnalno postopanje je v polnem tiru. — Za predsednika upravnega sveta ameriške zveze jekla je izvoljen I. P. Morgan. — V prvih devetih lanskih mesecih je izvozila Italija 36.000 avtomobilov, letos v istih mesecih pa 27.000. Izguba znaša 500 milijonov lir. — Kartel bakra cen ne more več zvišati in se bo omejil na to, da obdrži ceno na sedanji višini 1450. Belgijski bakreni okraj Katanga (v afriškem Kongo) je svojo produkcijo na novo zvišal. — Francoski proračun je končnoveljavno odobren; izdatki so naračunjeni z 42.000 milijoni frankov, proračunski prebitok znaša 55 milijonov frankov. — Češkoslovaška podružnica Vacuum Oil Coe bo zvišala delniško glavnico od 2 milj. Kč na 60 milj. — Ogrska kovinska industrija je morala obratovanje omejiti; delovni čas so deloma reducirali in pričeli so z odpuščanjem delavcev. V zadnjem času so jih odpustili ca. 1000 in je zaposlenih sedaj še 41.000. — Na zadnjem zborovanju gospodarskega odbora pri Zvezi narodov so pričeli s pripravami za ustanovitev urada mednarodne produkcijske statistike. Delali bodo sporazumno z Mednarodno trgovsko zbornico. — Nemško finančno časopisje je pričelo raz-

pravljati o vprašanju obrestne mere v letu 1928 in pravi, da se bo obrestna mera začela polagoma zniževati. Prvo znižanje pričakujejo v drugi polovici januarja. — Provizorij Hamburg—Trst je podaljšal za šest mesecev, do 30. junija 1928. — Promet v čl. donavskih pristaniščih se je letos zopet zelo dvignil. Ze samo tranzitni promet je narasel od lani na letos za 16 odstotkov in je znašal 1.224.000 ton. — V pomladi bodo izdali Avstriji nove bankovce po 20 šilingov, ki jim bodo sledili pozneje bankovci po 50 šilingov in nazadnje bankovci po 1000 šilingov. — Uradna avstrijska statistika pravi, da je bilo leta 1926 izvedenih v Avstriji 2079 poravnalnih oziroma konkurznih postopanj s skupnimi zahtevami nad 187 milijonov šilingov. Povprečna poravnalna kvota je znašala pri konkurzih 9 odstotkov, pri prisilnih poravninah 14 odstotkov in pri potrjenih poravninah 44 odstotkov. — V posledici stabilizacije lire se je osnovala s pomočjo inozemske glavnice v Milanu družba za prevzemanje delniških paketov italijanskih industrijskih podjetij; glavnica družbe znaša 30 milijonov dolarjev. Družba ima namen, da da italijanskemu efektneemu trgu večjo prožnost ter da obenem financira industrijo in trgovino. Zveza surovega železa na Nemškem je cene zopet dvignila, in sicer za 4 do 6 mark pri toni. — Na podlagi zakona o dodelitvi poljedelskih kreditov v Jugoslaviji je organiziralo kreditno ravnateljstvo doslej 76 kreditnih družb. Država je določila za dodelitev kreditov 200 milijonov dinarjev kot temeljno glavnico. — Upravni svet jugoslov. Narodne banke je sklenil, da predloži obnemu zboru dividendo 400 dinarjev. — V zadnjem času se je veliko govorilo o stabilizaciji francoskega franka. Francosko finančno ministrstvo dementira sedaj tozadevna časnikarska poročila in pravi, da za stabilizacijo zaenkrat še niso podani potrebni predpogoji, ker Francija še ni uredila vprašanja vojnih dolgov.

Borza dela v Mariboru. Od 18. do 24. decembra je pri borzi dela iskalo dela 56 moških in 15 ženskih, prostih mest je bilo 35, delo je dobilo 33 oseb in sicer 21 moških in 12 ženskih; odpadlo jih je 159, odpotovalo pa 21. Od 1. januarja do 24. decembra pa je dela iskalo 8231 oseb, 4781 mest je bilo prostih, 3136 oseb je dobilo delo, 4172 jih je odpadlo, 1502 pa odpotovalo.

Borza dela v Mariboru. Pri tej borzi dobijo delo: 4 hlapeci, 1 kolar starejša moč, 1 dober klepar, 1 ključavničar, 40 gozdnih delavcev, 20 pomožnih delavcev in več vajencev (ključavničarske, kovaške, pekovske, pečarske in mizarske obrti), razven tega tudi 5 kmetijskih dekel, 6 kuharic k financarjem, 1 kuharica v uradniško menzo, 4 služkinje, 4 šteparice gornjih delov čevljev, 1 plačilna natakarica s kavcijo, 1 podnatakarica, 10 šivilj za perilo, 1 pletarska vajenka, 1 varuška.

Božični broj »Prvog Jugoslovenskog Mlinarskog Lista« (Erste Jugoslavische Müllerzeitung) izašao je ovog dana u vrlo lepoy otpremi, na punih 36 strana, sa vrlo bogatim sadržajem. Od članaka veoma značajni su ovi članci: »Izgledi za mlinarsku industriju za 1928. (Katastrofalni položaj naše mlinarske industrije)«. U tome članku, koji je u stvari niz interjua naših najpriznatijih i najpoznatijih ekonomskih stručnjaka i mlinarskih industrijalaca, saopštena su mišljenja o stanju naše mlinarske industrije od gg. Milorada Zebića, načelnika Min. Trg. i Ind., dr. Jovana Gregorića, sekretara Cent. Ind. Korporacije, Mike Baloni, industrijalaca, Momira Milankovića, direktora Mlinarske Zadruga za Srbiju, Dr. Svetislava Predića, sekretara Saveza Vojv. Trg. Mlinova, M. Sandora, direktora »Cereale« iz Zagreba, i drugih odličnih stručnjaka. Zatim članci »Zemaljski savez mlinova ostvariće se u 1928. god.«, »Prekid trg. pregovora sa Austrijom«, zatim vrlo zanimljivi raznovrstan tehnički deo sa svima potrebnim aktuelnim obaveštenjima za mlinare i sopstvenike mlinove. — »Prvi Jugoslovenski Mlinarski List« izlazi tri puta mesečno, dva put na nemačkom, a jedan put na srpsko-hrvatskom jeziku. Godišnja pretplata iznosi Din 120.—. Administracija i uredništvo: Novi Sad, Paromlinska ulica br. 5.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnica v Ljubljani sprejema do 10. januarja 1928 ponudbe glede dobave 5 komadov žičnih povlačilnikov. — Predmetni pogoji so na vpogled pri gradbenem odeljenju te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Zabukovci pri Celju sprejema do 12. januarja 1928 ponudbe glede dobave 400 m jamskih tračnic, spetnic za tračnice in črne železne pločevine. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 13. januarja 1928 pri Direkciji državnih železnica v Subotici glede dobave stena za petrolejske svetiljke, solinskega stekla, rdečega signalnega stekla, stekel za svetiljke, steklenic itd. — Dne 18. januarja 1928 pri Direkciji državnih železnica v Sarajevu glede dobave vrvice za zalivanje. — Dne 25. januarja 1928 pri kr. redarstvenem ravnateljstvu v Zagrebu glede dobave dežnih plaščev za policijsko stražo. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Prodaja. Dne 12. januarja 1928 se bo vršila pri Dravski artilerijski radionici v Ljubljani ofertalna licitacija glede prodaje starih avtomobilov in avtomobilskih delov. — Predmetni oglašje v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Nabava telegrafskega in telefonskega materiala. Direkcija pošte in telegrafa

v Ljubljani razpisuje prvo pismeno dražbo za dobavo mikrofonskih delov, varoval, vrvic za aparate in centrale, instrumentov, zvoncev, telegrafskega in baterijskega materiala ter telegrafskega gradbenega in inštalacijskega materiala. Dražba bo dne 10. februarja 1928 ob 11. uri v pisarni poštne direkcije v Ljubljani, Sv. Jakoba trg šte. 2, soba šte. 42. Jamčevina (5% ali, če je inozemec, 10%) se mora položiti najkasneje do 10. ure na dan dražbe pri pomožnem uradu poštne direkcije, soba šte. 41, kjer se lahko vpogledajo in kupijo pogoji.

Prodaja elektromotorjev. Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani razpisuje drugo pismeno dražbo v skrajšanem roku za prodajo 4 elektromotorjev za istosmerni tok 300 voltov. Dražba bo dne 30. januarja 1928 ob 11. uri v pisarni poštne direkcije v Ljubljani. Jamčevina (5% ali, če je inozemec, 10%) pa se mora položiti najkasneje do 10. ure na dan dražbe pri pomožnem uradu direkcije, soba šte. 41.

TRŽNA POROČILA.

Mariborski novoletni trg dne 31. decembra 1927. Trg je bil kolikor toliko dobro založen in obiskan. Bilo je 70 slaninarjev, ki so prodajali meso in slanino kakor po navadi, po 20 do 30 Din za kilogram na drobno in po 15 do 17 dinarjev na debelo. Okoli poldne so, kakor vsakokrat, znižali cene. Pri klobasah so cene kolikor toliko stalne. Perutnine in drugih domačih živali je bilo to pot le okoli 400 komadov. Cene so bile precej visoke in sicer piščancem 15 do 25 Din, kokošim 35 do 50, racam 40 do 50, gosem 50 do 90, puranom 60 do 150, domačim zajcem 10 do 35 Din komad. — Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice. Krompirja je bilo samo 8 voz. Cene so bile krompirju 6 do 7 dinarjev za mernik (7½ kg), kislemu zelju 4, kislji repi 2, čebuli 2 do 3, česnu 10 do 15 Din za kg. Glavnati solati in endiviji 1 do 3, ohrovtu 1 do 150, rdeči pesi 050 do 150, kolerabi 050 do 2 Din komad, paradiznikom 4, hrenu 6 do 8, medu 25 do 30 Din kg. — Sadje: jabolkam 5 do 10, hruškam 8 do 12, posušenim slivam 10 do 12 Din kg, pomarančam 150 do 250, limonam 075 do 125 Din komad, luščeni orehom 35 do 40, mandljem 55 do 65, dateljem 24 do 36 Din kg. — Cvetlicam 025 do 7 Din, z lonci vred 20 do 50 Din komad. — Lesena in lončena roba 1 do 80 Din, brezove metle 225 do 6 Din komad, koruzna slama 25 do 30 Din vreča.

Seno in slama na mariborskem trgu. Vsled snežnega vremena so kmetje pripeljali v sredo 28. decembra samo 1 voz sena, v soboto 31. decembra pa 2 voza sena in 1 voz slame na trg. Cene so bile za seno 80 in 8750, za slamo pa 50 Din za 100 kg.

Veletrgovina
A. ŠARABON
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznovrstne kofje, moko in deželne pri-delke. — Raznovrstno rudninsko vodo.
Lastna pražarna za kofje in moko z električnim obratom.
Ceniki na razpolago!

Preselitveno naznanilo
Litografični zavod
ČEMAŽAR IN DRUG

se je preselil v
Igriško ulico šte. 6,
v poslopje nekdanje tovarne igralnih kart poleg
dramskega gledališča.

Za jugoslovanski patent št. 2043 od 1. avgusta 1923 na:
„SREDSTVO ZA BOJADISANJE“
(„ANSTRICHMITTEL“)
se iščejo kupci ali odjemalci licenc. — Cenjene ponudbe na:
Ing. MILAN ŠUKLIJE, Ljubljana, Šelenburgova ulica

VELETRGOVINA
kolonijalne in špecerijske robe
IVAN JELAČIN
LJUBLJANA
Zaloga sveže pražene kofje, mletih dišav in rudninske vode.
Točna in solidna postrežba!
Zahtevajte cenik!

„KUVERTA“
DRUŽBA Z O. Z.
tvornica kuvert in konfekcija papirja
LJUBLJANA
Vožarski pot šte. 1
Karlovska cesta šte. 2.
TISKARNA MERKUR
TRG.-IND. D. D.
Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23.
Telefon 2552.
Se priporoča za vsakovrstna v tiskarsko stroko spadajoča dela. — Lastna knjigovoznica

„Trgovski list“

Časopis za trgovino, industrijo in obrt

se priporoča p. n. trgovcem, industrijcem in obrtnikom za naročanje, razširjanje in inseriranje.